

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 8. oktober 1970 kl. 10.

Møtet ble ledet av formannen, H e l g e S e i p .

Til stede var: John Austrheim, Trygve Bratteli, Kjell Magne Fredheim, Knut Frydenlund, Ingvald Ulveseth (for Guttorm Hansen), Lars Korvald, Otto Lyng, Margith Munkebye, Tor Oftedal, Erling Petersen, Helge Seip, Kåre Willoch, Bernt Ingvaldsen, Leif Granli, Magnus Andersen, Karl J. Brommeland, Ragnar Christiansen, Gunnar Garbo, Aase Lionæs, Odvar Nordli, Erling Norvik (for Sverre Nybø), Paul Thyness, Arne Nilsen (for T. Treholt), Johan A. Vikan og Johan Østby.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: Statsminister Borten, utenriksminister Stray, handelsministeren, statsråd Grieg Tidemand og finansministeren, statsråd Myrvoll.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet: Statssekretær Colding, ambassadør Sommerfelt, ekspedisjonssjef Skarstein, underdirektør Holland, byråsjef Sandegren, byråsjef Ølberg og konsulent Haugestad, alle fra Utenriksdepartementet.

Formannen: Etter anmodning fra Utenriksdepartementet har sekretæren sirkulert noen dokumenter til medlemmene. Det gjelder for det første de to norske memoranda som ble omtalt på forrige møte, nemlig om det britiske syn på spørsmålet om tollkvoter, og det norske syn med hensyn til fiskeripolitikken. Disse er på engelsk, men jeg går ut fra at de også kan skaffes på norsk. Hvis det er noen av medlemmene som ønsker det, ber jeg om at de henvender seg til sekretæren. Videre har vi fått den såkalte Davignon-rapporten i to oversettelser til norsk, samt den norske regjeringens kommentarer. De medlemmer som ønsker den franske originaltekst eller eventuelt tysk tekst til rapporten, kan vende seg til sekretæren og få den.

Trygve Bratteli: Jeg vil bare siden dokumentene ble nevnt, få si at det ville ha vært en fordel om vi hadde fått dem tidligere. For mitt vedkommende fant jeg dokumentene på hyllen først i dag morges, det er mulig de ble utlagt ut på dagen i går, og da får man svært kort tid på seg.

Formannen: Jeg er helt enig med hr. Bratteli i det han sa. Disse dokumentene kom til sekretæren i går ved 13.30 – 14.00 tiden. De ble sirkulert så fort de forelå her i huset, men at det er lite tilfredsstillende at det skjedde så kort tid før møtet, er jeg helt enig i.

Jeg gir ordet til utenriksministeren.

Utenriksminister Stray: På møtet i den utvidede utenrikskomite den 27. august i år ga jeg en orientering med sikte på å bringe komiteens medlemmer så meget à jour som mulig, med sikte på det kommende forhandlingsmøte for Norges

vedkommende den 22. september. Jeg vil derfor først få lov til å redegjøre for hva som skjedde på dette forhandlingsmøte.

Som man kanskje vil erindre, opplyste jeg på møtet den 27. august at vi fra norsk side tok sikte på å konsentrere oppmerksomheten om to hovedspørsmål på dette møte med EEC-ministrene. Det var for det første det britiske forslag om tollkvoter og dernest våre egne hovedsynspunkter på den felles fiskeripolitikk. Før jeg kort resymerer hva jeg sa om disse to spørsmål, skal jeg imidlertid kort få redegjøre for hva som kanskje for mange fortonte seg som hovedpunktet på vårt møte den 22. september, nemlig den klargjøring av Norges standpunkt som der fant sted.

På stats- og regjeringssjefmøtet i Haag i desember i fjor ble det slått fast som en forutsetning for utvidelsesforhandlingene at søkerlandene skulle akseptere Roma-traktaten, dens politiske målsetting, de senere vedtak som er fattet, samt retningslinjene for den fremtidige utvikling.

På møtet i Luxembourg den 30. juni ble også dette av den daværende formann i EEC-rådet presentert som et felles standpunkt fra De seks. Norge fant det ikke nødvendig på Luxembourg-møtet å si dette, da vi anså det som en selvsagt forutsetning. Imidlertid ønsket De seks i forbindelse med åpningen av de reelle forhandlinger den 22. september å få ført til protokolls at den norske regjering aksepterer disse betingelser. Tilsvarende protokollanmerkninger ble også gjort på de forutgående møter med Irland og Danmark. Under det punkt på dagsordenen den 22. september som het: «Spørsmål fra EEC til Norge på grunnlag av Norges erklæring», kom derfor rådsformannen, den tyske utenriksminister Scheel, til å slå fast følgende – jeg understreker at han stilte ikke noe spørsmål om dette, bare konstaterte følgende:

Den norske regjering aksepterer:

- a) Roma-traktaten og dens politiske målsetting,
- b) senere vedtak som er truffet på basis av traktatverket,
- c) de retningslinjer som er fastlagt for Fellesskapenes fremtidige utvikling,
- d) den hovedregel at problemene som oppstår som følge av utvidelsen, skal løses ved overgangsordninger.

Når det gjelder punkt d, vil jeg imidlertid tilføye at på dette punkt føyde rådsformannen, utenriksminister Scheel, selv uoppfordret til at dette ikke innebar at det ikke kunne forekomme unntak fra denne hovedregel.

Videre:

- e) den felles tolltariff med forbehold om de endringsforslag som måtte bli tatt opp av de andre land under forhandlingene.

I tillegg til denne konstatering rettet rådets formann følgende spørsmål til Norge:

For det første: Hvilke spørsmål ønsker Norge å reise når det gjelder landbruket?

Det ble her pekt på at det norske åpningsinnlegget fra Luxembourg var rent beskrivende, uten å angi hvilke løsninger man forestilte seg konkret på norsk side. Scheel sa at EEC var av den oppfatning at dette var et område hvor man først måtte komme fram til prosedyre med sikte på at grunnlagsmaterialet var omforenet av begge parter.

For det annet: Hvilke problemer hadde Norge i forbindelse med en tilslutning til Kull- og stålunionen?

Endelig meddelte rådets formann at Fellesskapet arbeidet med interne undersøkelser når det gjaldt visse problemer i forbindelse med de såkalte «følsomme varer», dvs. en del viktigere norske eksportvarer der det fra industrihold i EEC er reist krav om spesielle tiltak på grunn av den norske konkurranse.

Til det som var anført fra utenriksminister Scheel, og til spørsmålene erklærte jeg på Norges vegne følgende:

For det første: Som søkerland aksepterer Norge Roma-traktaten og dens målsetting, herunder den politiske målsetting slik denne kommer til uttrykk i traktatens preamble. Jeg sa videre at de spesielle norske problemer fra norsk side ikke forutsettes løst ved traktatordninger, men innenfor den ramme traktaten stiller opp.

For det annet erklærte jeg at Norge også aksepterer de senere vedtak som er truffet på basis av traktatverket, men jeg fant det riktig å minne om at anvendelsen av enkelte av disse vedtak i Norge vil skape problemer som må finne sin løsning under forhandlingene. Spesielt når det gjaldt fremtidige vedtak om fiskeripolitikken, mente vi fra norsk side at dette måtte være et spørsmål for videre forhandling mellom EEC og Norge. Skulle for eksempel de rådsvedtak om den felles fiskeripolitikk som EEC har til sinne å vedta før 1. november i år, ikke møte de krav som Norge har til den felles fiskeripolitikk, var vi fra norsk side av den oppfatning at dette spørsmål måtte drøftes på nytt.

For det tredje sa jeg at Norge aksepterer retningslinjene for den fremtidige politikk, så vel som hovedregelen om at problemene skal løses i form av overgangstiltak, med unntak av de forhandlingsspørsmål som vi fra norsk side har for landbrukets vedkommende.

Jeg opplyste videre om at man fra norsk side ville fremsette et memorandum når det gjaldt problemer i forbindelse med Kull- og stålfellesskapet, og jeg bad om at De seks tok forhåndskonsultasjon med den norske delegasjon i forbindelse med utarbeidelsen av den interne EEC-posisjon når det gjaldt de såkalte «følsomme varer». Bakgrunnen for dette var bl.a. at det hos De seks gjør seg gjeldende en rekke misforståelser ikke minst når det gjelder de billige kraft- og råvareforsyninger i Norge.

Endelig erklærte jeg at man fra norsk side aksepterte fellestariffen, men forutsatte at vi med hensyn til spørsmål om tollkvoter, måtte komme i samme stilling som andre medlemsland. La meg tilføye at rådets formann ga tilsagn om at EEC ville ta den nødvendige forhåndskonsultasjon med Norge når det gjaldt de «følsomme industrivarer».

Innledningsvis nevnte jeg at jeg i mitt hovedinnlegg på møtet den 22. september vesentlig berørte to spørsmål, nemlig de britiske ønsker om tollkvoter og den felles fiskeripolitikk. Hovedpunktene i det jeg sa, ble antydnet allerede på det forrige møtet i den utvidede utenrikskomite. Når det gjaldt tollkvotespørsmålet, understreket jeg at Fellesskapet ved en utvidelse ville få en helt endret forsyningssituasjon. For ytterligere å underbygge våre synspunkter, overleverte vi et memorandum om dette spørsmål. Det er da det memorandum som nå også er tilstilt hele den utvidede utenrikskomite.

Også når det gjaldt fiskeripolitikken fremhevet vi i vår argumentasjon at det ville bli skapt en helt ny markedsituasjon ved en utvidelse av EEC. Jeg fremhevet at den markedsordning som det nåværende fellesskap tok sikte på å bygge opp, som rimelig var, baserte seg bare på de eksisterende forsyningsforhold. Ved en utvidelse ville derimot eksporten til tredjeland bli en nøkkelfaktor når det gjaldt stabiliseringen av det interne fiskemarked. Det måtte derfor etter vår mening i en felles markedsordning iverksettes tiltak som sikret eksporten til tredjeland. Jeg sa videre at vi stort sett var enig i at det ble gjennomført prisstabiliserende tiltak når det gjaldt den interne markedsorganisering, og at vi i prinsippet kunne slutte oss til de forslag som var fremmet når det gjaldt orienteringspriser og tilbaketrekingspriser. Jeg fremhevet imidlertid at det ville bli nødvendig å utarbeide en mer nyansert omsetningsordning ved en utvidelse. Bl.a. på bakgrunn av at betydelige deler av fangstene i søkerlandene gikk til fiskemelindustrien, ville det også bli nødvendig med en markedsordning for dette råstoff. Også når det gjaldt vårt syn på markedsordningene i en felles fiskeripolitikk, overleverte vi et memorandum, samt en omfattende dokumentasjon om de norske fiskerier. Det er også tilstilt komiteen.

Vedrørende fiskerigrensespørsmålet pekte jeg for det første på betydningen av fiskerinæringen for bosettingen langs kysten i Norge, for det annet på de dystre fremtidsperspektiver når det gjaldt overbeskatningen, og for det tredje på at en ikke-diskriminerende adgang vil kunne skape en rekke problemer i forbindelse med den praktiske utøvelsen av fisket. Disse forhold gjorde det nødvendig for den norske regjering å be om at spørsmål i forbindelse med den felles fiskeripolitikk for et utvidet fellesskap, ble gjennomgått nøye på nytt med sikte på nødvendig hensyntagen til de strukturelle og naturlige ulikheter som eksisterer i et område som strekker seg fra Middelhavet til Barentshavet. Siktepunktet for en slik gjennomgåelse måtte være å sikre tilfredsstillende levestandard også for fiskeribefolkningen i de nordlige deler av Europa.

Et spørsmål som det på møtet kom til å bli litt spenning omkring, var utformingen av et felles sammendrag av dagens forhandlinger. Allerede britene, irlenderne og danskene var blitt forelagt lignende sammendrag fra De seks når det gjaldt deres møter, og vi var for så vidt på norsk side forberedt på å bli konfrontert med en lignende prosedyre. Det var særlig ett punkt i dette forslag til sammendrag som vi hadde vanskeligheter med å kunne akseptere på norsk side, selv om både Irland og Danmark hadde godtatt de formuleringer som EEC fremmet. Det gjaldt utformingen av den fremtidige fiskeripolitikk. EEC hadde her foreslått at det i sammendraget skulle stå at EEC minnet om at søkerlandene aksepterte traktaten og

de senere vedtak som er truffet, og at regelen for forhandlingene var at løsninger måtte søkes i overgangsordninger og ikke endringer i de eksisterende regler. Videre minnet Fellesskapet om at de hadde vedtatt å utforme en felles fiskeripolitikk før 1. november 1970, men at de var villige til nøye å studere alle erklæringer og all dokumentasjon som søkerlandene fremsatte når det gjaldt fiskeripolitikken. I tillegg til dette var De seks villige til å føye til en setning som imidlertid ikke sto i det tilsvarende dokument fra irernes og danskenes møte. Den skulle gå ut på at Fellesskapet erklærte seg rede til på det rette tidspunkt å anerkjenne den interesse som Norges problemer i fiskerisektoren måtte ha krav på.

Jeg fant på Norges vegne ikke å kunne akseptere den formulering som henspeilte på at vi var nødt til å akseptere den felles fiskeripolitikk som De seks måtte komme til enighet om, uten overhodet å få innflytelse på dens utforming, og vi foreslo fra norsk side å stryke dette punkt i sammendraget. Rådspresidenten Scheel antydte over bordet at han for sin del kanskje kunne gå med på et kompromiss i denne retning. Men det viste seg da De seks holdt sitt interne rådslagningsmøte, at andre av De seks imidlertid ikke var villig til dette. Hovedgrunnen til det var nok at Irland og Danmark allerede hadde akseptert de samme formuleringer. Men den prejudiserende effekt en slik endring ville kunne få på landbrukssiden i forhandlingene med Storbritannia, har nok også spilt en vesentlig rolle for Fellesskapets standpunkt. På bakgrunn av dette ble vi derfor enige om at i sammendraget skulle først det norske standpunkt presenteres, og deretter skulle så De seks presentere sitt standpunkt, som altså var det jeg nettopp refererte.

Når det gjaldt utformingen av det norske standpunkt, fikk det følgende ordlyd:

«Den norske delegasjon erklærte at en utvidelse av fellesskapet vil medføre avgjørende endringer i fiskerisektoren som vil nødvendiggjøre en revurdering av de grunnleggende prinsipper for den felles politikk som EEC hittil har vedtatt i fiskerisektoren. Den norske delegasjon mener at en felles fiskeripolitikk for et utvidet Fellesskap må bli gjort til gjenstand for forhandlinger mellom EEC og søkerlandene.»

Som en ser, er det her to vidt forskjellige standpunkter som således kom til syne. De seks mener at søkerlandene ikke skal være med på å utforme den felles fiskeripolitikk, mens Norge som søkerland mener at det må være selvsagt at vi skal være med på utformingen av den politikk som skal gjøres gjeldende overfor oss når vi kommer med, i særdeleshet siden endringer *må* foretas som følge av utvidelsen for å unngå at det felles fiskerimarked bryter sammen.

Jeg tror det var en nyttig markering av en sak av stor betydning for oss som her fant sted. Det er utvilsomt en voksende forståelse i EEC-kretser for at den fiskeripolitikk som De seks kommer til å legge opp til, ikke vil egne seg som fiskeripolitikk for et fellesskap bestående av ti land. At standpunktene allerede på dette første møte således ble klart definert, anser jeg for en fordel, og jeg tror vi her har fått en nyttig plattform å stå på i de kommende forhandlinger omkring fiskeripolitikken utforming for det utvidede fellesskap. Jeg tro det vil bli vanskelig for De seks å unngå drøftelser med oss om fiskeripolitikken. Dette vil imidlertid

neppe skje før den 1. november i år, eller – for kanskje å si det mer presist – før de er blitt enige seg imellom.

I hovedtrekk var det jeg her nå har nevnt, det som skjedde på det første forhandlingsmøtet med EEC. La meg bare tilføye at det ble avtalt at det skal holdes møter på ministernivå en gang pr. kvartal, og at møter på stedfortredernivå skulle finne sted en gang i måneden. Neste ministermøte er berammet til den 15. desember. Det første møte på stedfortredernivå er fastlagt til den 28. oktober.

Når det gjelder de andre tre søkerlands forhandlinger, skal jeg ikke gå i detalj. La meg bare kort nevne at samtlige søkerland nå har hatt sine første møter på ministernivå, og det er blitt enighet om den fremgangsmåte som skal følges i forhandlingene i tiden fremover. Denne er lik for samtlige søkerland og ble allerede i prinsipp fastlagt på britenes første ministermøte den 21. juli. Denne går i det vesentlige ut på at forhandlinger utelukkende føres på to nivåer, nemlig ministernivå og stedfortredernivå. Imidlertid er det enighet om at det kan nedsettes studiegrupper med sikte på å kartlegge de grunnleggende faktiske forhold.

Det er også blitt avtalt en informasjons- og konsultasjonsprosedyre for de fire sett forhandlinger. Dette er spørsmål av aller største betydning, idet det i de enkelte lands forhandlinger til stadighet vil dukke opp problemer med direkte berøring til andre søkerlands interesser. Et meget aktuelt eksempel her er jo de britiske tollkvoteønsker. Det er avtalt følgende prosedyre: For det første vil den fungerende EEC-formann etter hvert forhandlingsmøte som de enkelte land har hatt, informere de tre andre søkerland om hva som er skjedd. Og for det andre vil hvert søkerland når som helst kunne ta kontakt med Kommissjonen når det gjelder de enkelte spørsmål i de forskjellige forhandlinger. Kommissjonen vil da stille alle nødvendige opplysninger til disposisjon. For det tredje har EEC sagt seg villig til konsultasjon i det øyeblikk et søkerland skulle ønske det. For det fjerde er det enighet om at ingen avgjørelse på noe forhandlingsspørsmål treffes bare på bilateral basis, men at den også må underkastes en endelig avgjørelse multilateralt, idet det alltid kan oppstå harmoniseringsbehov.

Når det gjelder det interne norske forberedelsesarbeid i tiden fremover, vil det i første rekke finne sted på følgende områder:

Vi har lovet EEC en omfattende dokumentasjon av de norske landbruksproblemer. En slik dokumentasjon må både ta sikte på å tilveiebringe det nødvendige materiale for å presentere norsk jordbruk, men den må også inneholde det nødvendige tallmateriale med sikte på å få presentert de problemer vi mener vil oppstå hvis EEC's jordbrukspolitikk skulle praktiseres i Norge. Vi tar på norsk side sikte på å ha dette materialet klart i løpet av november, slik at den første gjennomgåelse fra EEC's side har funnet sted til det neste møte som Norge har på ministernivå den 15. desember. Videre har vi fra norsk side påtatt oss å utarbeide et memorandum om situasjonen for så vidt angår den norske stålindustris tilslutning til Kull- og stålfellesskapet, da spesielt spørsmålet om anvendelse av sjøfrakter i forbindelse med prisfastsettelsen. Når det gjelder fiskeripolitikken, har vi for så vidt fra norsk side presentert vårt materiale, og det er vel i prinsippet opp til De seks å henvende seg til oss om de ønsker ytterligere opplysninger. Spørsmålet om man fra

norsk side skal presse ytterligere på med sikte på å komme inn i en konsultasjonsposisjon i forbindelse med De seks' utforming av fiskeripolitikken, vil vi overveie nøye, uten at vi ennå har tatt noe definitivt standpunkt til det spørsmålet.

La meg si noen få ord om den nordiske koordinering som har pågått med sikte på EEC-forhandlingene. Som kjent ble det på et nordisk koordineringsmøte i juni mellom den svenske, danske og norske forhandlingsdelegasjon, og med finnene som observatører, avtalt en koordinering foran de kommende forhandlinger. Forberedelsen hertil har pågått i hele sommer, og en endelig rapport om disse spørsmål ble vedtatt på et fellesmøte mellom de nordiske forhandlingsdelegasjoner i Oslo den 5. oktober.

Jeg skal ikke gå i detalj når det gjelder dette spørsmål – bare opplyse at embetsmennene på dette møte var enige om at det på visse områder er behov for å fortsette det igangsatte arbeid, mens det på andre områder først kan fortsette etter at visse oppklaringsspørsmål har vært behandlet i Brussel. Det var videre enighet om at det på alle områder under forhandlingene vil oppstå behov for fornyet direkte kontakt mellom ekspertene. Når det gjaldt forhandlingsspørsmålene, var det enighet om at den nødvendige koordinering måtte skje ved at man i videst mulig utstrekning tar hensyn til hverandres synspunkter og interesser. Også når det gjaldt oppklaringsspørsmålene, var det enighet om at det foreligger grunnlag for et nordisk samarbeid, idet det i stor utstrekning er de samme spørsmål som ønskes stilt. Vedrørende de interne forberedelser mente embetsmennene at et nordisk samarbeid kan gjennomføres bl.a. med sikte på den nødvendige tilpassing av eksisterende lovgivning.

Det ble avtalt at det før forhandlingsmøter i EEC skulle finne sted koordineringsmøter på embetsplan enten i Brussel eller i hovedstedene. Endelig var det enighet om at arbeidsgrupper vil kunne innkalles etter forutgående avtale.

Dette er enda mer aktualisert som følge av at EEC nå har besluttet at det skal holdes forhandlingsmøter også med de EFTA-land som ikke er medlemskapssøkende, i løpet av november måned. Således vil både Finland, Sverige og Island ha hatt sitt første møte med EEC's ministerråd før det neste norske ministermøte i desember. Det har hele tiden vært et norsk ønske at de øvrige EFTA-land ikke skulle ligge så langt bak medlemskapsforhandlingene at man ikke hadde oversikt over hva utgangen på disse lands forhandlinger ville bli. Hvis EEC klarer å gjennomføre sine planer om en viss parallellitet, skulle grunnlaget være til stede for fortsatt effektive nordiske konsultasjoner i tiden fremover.

Dette var det jeg hadde å si om EEC-forhandlingene og det arbeid som utføres på dette område. Men jeg tror at det for ordens skyld er riktig at jeg også sier et par ord om Regjeringens holdning til Davignon-rapporten om det politiske samarbeid, selv om denne for så vidt er kjent for komiteens medlemmer, idet svaret er sendt som fortrolig dokument til samtlige representanter.

Som det vil være kjent, fikk utenriksministrene i EEC-landene på møtet mellom stats- og regjeringssjefene i Fellesskapet i Haag den 1. og 2. desember 1969 et eget mandat når det gjelder spørsmålet om politisk samarbeid. Det heter i punkt 15 i det såkalte Haag-kommunikeet:

«De gav utenriksministrene i oppdrag å vurdere i utvidelsesperspektiv den beste måte å oppnå fremgang på når det gjelder politisk samling.

Ministrene skal fremlegge forslag før slutten av juli 1970.»

Det arbeid den såkalte Davignon-komite senere har utført etter oppdrag fra utenriksministrene, har således, på samme måte som arbeidet vedrørende en utvidelse av EEC, sitt utspring i Haag-kommunikeet. Komiteens virksomhet har imidlertid vært ført uavhengig av, men likevel parallelt med utviklingen vedrørende utvidelse av EEC. Komiteen var som kjent sammensatt av ekspedisjonssjefene for de politiske avdelinger i de seks lands utenriksministerier.

Søkerlandene fikk den 13. mars d.å. formell underretning fra de seks EEC-land om at de ville bli holdt underrettet og konsultert om arbeidet til de seks utenriksministre i henhold til Haag-kommunikeets punkt 15. Det var Belgia som ga underretning om dette, da utenriksminister Harmel innehadde formannsstillingen i EEC-rådet i første halvdel av 1970. I svar av 25. mars takket man fra norsk side for denne underretning og sa seg rede til å delta i slike konsultasjoner.

Som kjent ble utenriksministrene ferdig med sin rapport den 20. juli d.å. Deretter ble rapporten forelagt regjeringssjefene i de seks EEC-land til foreløpig godkjenning. Først da denne forelå, ble rapporten oversendt søkerlandene til kommentarer. Det var utenriksminister Scheel – som i dette halvår innehar formannsstillingen i EEC-rådet – som den 7. september overleverte rapporten til søkerlandenes ambassadører i Bonn. Det ble anmodet om at kommentarer til rapporten ble avgitt senest innen utgangen av september, samtidig som det ble meddelt at De seks ville sluttbehandle rapporten i oktober d.å. – og datoen den 26. oktober har vært antydning. Den norske regjering er fra tysk side senere blitt anmodet om å behandle rapporten fortrolig, da den formelt ikke er offentliggjort.

Formålet med samarbeidet er følgende:

«ved regelmessig informasjon og konsultasjon å sikre en bedre gjensidig forståelse når det gjelder de store problemer i internasjonal politikk, å styrke den gjensidige solidaritet ved å støtte bestrebelsene for å harmonisere synspunktene, bringe overensstemmelse i holdningene en inntar og hvis mulig og ønskelig, å fremme felles handling.»

Det blir i rapporten foreslått at utenriksministrene i medlemslandene skal møtes minst to ganger i året for konsultasjoner om de store problemer i internasjonal politikk, samt at embetsmenn skal møtes hvert kvartal for å forberede dette arbeid. Det er en ordning som i det store og hele har vært praktisert i Norden over en årrekke. De former for samarbeid som foreslås i rapporten, er også beslektet med de politiske rådslagninger som Norge allerede deltar i innenfor andre regionale organisasjoner, som f.eks. Europarådet og NATO. Søkerlandene ville under forhandlingsperioden bli trukket inn på ministernivå gjennom halvårlige møter mellom utenriksministre i de 10 land, med sikte på en gjensidig meningsutveksling.

Svaret som Regjeringen ga den 30. september, vil være kjent for komiteens medlemmer, men jeg skal her referere hovedtrekkene i det. Regjeringen ga uttrykk for at den hadde satt pris på å bli holdt underrettet om det arbeid som utenriksministrene har utført i henhold til § 15 i kommunikeet fra Haag-

konferansen, og for at vi har fått anledning til å kommentere rapporten. I svaret stilte Regjeringen seg positiv til bestrebelsene på å styrke de europeiske folk økonomisk og politisk, slik at de kan spille en stadig større rolle i arbeidet for å trygge internasjonal fred og sikkerhet. Det ble videre sagt at den norske regjering ser rapporten fra EEC-landenes utenriksministre som et uttrykk for disse lands ønske om å virkeliggjøre en slik utvikling.

Videre ga Regjeringen uttrykk for at den hadde merket seg den vekt som det er lagt i rapporten på å fremme internasjonal avspenning og forståelse både mellom folkene på hele det europeiske kontinent og mellom all verdens folk. Vi ga uttrykk for at Regjeringen hadde merket seg at rapporten understreker ansvaret for å øke innsatsen til utviklingslandene, samt at Regjeringen finner det verdifullt at det i rapporten tas sikte på å skape et nærmere samarbeid mellom Europa-parlamentet og utenriksministrene.

Regjeringen erklærte seg i svaret villig til, som medlem av EEC, å delta i de utenrikspolitiske konsultasjoner som er foreslått i rapporten.

Hva angår tilknytningen under forhandlingsperioden, sa vi oss rede til å delta i de foreslåtte halvårlege møter mellom EEC's medlemsland og søkerlandene, med sikte på en gjensidig meningsutveksling. Regjeringen ga uttrykk for at etter dens oppfatning burde søkerlandenes interesser under forhandlingsperioden kunne ivaretas på en tilfredsstillende måte gjennom denne ordning.

Til slutt ga Regjeringen i svaret uttrykk for at den la vekt på å bli holdt informert om og få anledning til å kommentere arbeidet i forbindelse med utformingen av en ny rapport om det utenrikspolitiske samarbeid mellom medlemslandene i de europeiske økonomiske fellesskaper. En slik rapport vil eventuelt bli utarbeidet om to år og skal gi en vurdering av de resultater man har nådd gjennom konsultasjonene.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen. Jeg tror det er meget nyttig at vi nå ved begynnelsen av sesjonen får en orientering om hvordan forhandlingene står, og jeg regner med at vi vil være i løpende kontakt etter som det er nye ting å bringe opp.

Jeg vil gjerne høre om statsministeren eller handelsministeren har noe å føye til på det nåværende stadium. –

Statsminister Borten: Jeg har ikke noe å føye til. Jeg vil bare si at de synspunkter utenriksministeren har gitt uttrykk for i sin oppsummering, fullt ut dekker mitt syn på situasjonen på det nåværende tidspunkt.

Formannen: Jeg går ut fra at vi ved senere møter når det gjelder markedsspørsmålene, bør sende spesiell innkalling til alle medlemmer av Regjeringens markedsutvalg, foruten at statsministeren selvfølgelig vil få melding om hvert møte som blir holdt i den utvidede utenrikskomite.

Kåre Willoch: Jeg vil først gjerne si meg helt enig i formannens takk for, og vurdering av betydningen av, den redegjørelse som er gitt.

Jeg har noen spørsmål å stille som delvis har sammenheng med at dette er et lukket møte. Jeg vil gjerne vite helt klart på hvilke punkter man kan holde offentligheten fullt informert. Det har vært hevdet at pressereferater fra det første forhandlingsmøtet har vært noe ufullstendige når det gjelder gjengivelsen av det som der skjedde vedrørende Norges tilslutning til Roma-traktaten og dens politiske målsetting. Jeg vil gjerne få spørre om det fullstendige hendelsesforløp her er offentliggjort, eller om det kan offentliggjøres i den form som utenriksministeren her gjenga det, eller om det er noen del av dette som må sies å være fortrolig.

Jeg festet meg med interesse ved gjengivelsen av erklæringen om at Norge aksepterer Roma-traktaten og dens målsetting, herunder den politiske målsetting slik den kommer til uttrykk i Roma-traktatens preamble. Jeg vil som sagt gjerne vite om det som der skjedde, er offentlig, eller – hvis det ikke er det – om det kan tas skritt til at enhver tvil om hva som faktisk er foregått, kan ryddes av veien. Det var det ene spørsmål.

Det annet er om Regjeringen mener at man kan si at det er noen forskjell mellom den politiske målsetting slik den kommer til uttrykk i Roma-traktaten, og den politiske målsetting slik denne er fremstilt i Davignon-rapporten. Jeg spør om dette fordi etter min gjennomlesning av dokumentene vil jeg tro at en tilslutning til den politiske målsetting i Roma-traktaten innebærer at man samtidig har sluttet seg til den politiske målsetting i Davignon-rapporten. Jeg har ikke hatt anledning til et nøyaktig studium så jeg vil finne det av stor interesse å høre om Regjeringen her ser noen forskjell.

Utenriksminister Stray: Når det gjelder det første spørsmålet, om informasjon, er det sannelig ikke lett å si noe sikkert om det. Forholdet er at f.eks. når det gjelder dette sammendraget som har vært omtalt, og som altså er en slags protokoll fra møtet, har vi i og for seg gått ut fra – og det tror jeg også er tilfelle – at det ikke er noe som man skal kunne publisere, rykke inn i avisene og si at dette er protokollen fra forhandlingsmøtet mellom EEC-landene og Norge.

Men på den annen side er det like sikkert at det nesten ikke er mulig å finne en journalist i Brussel som ikke har sett denne protokollen, så for så vidt er pressen – i all fall den som er til stede – godt orientert om det som er skjedd. Jeg tror jeg får si det på den måten at det i all fall ikke er noe vanskelig for de journalister som er der nede, å gi en fullt ut riktig rapport om det som har funnet sted på møtet, hvis de vil det, og hvis de ønsker å benytte spalteplass til en rapport. Slik er altså forholdene. Men når en ser rent praktisk på det, kan det kanskje særlig i første runde hende at journalistene får et litt annet bilde av det som er skjedd, enn det som er riktig. Journalistene skal gjerne sende telegram hjem til sine aviser om kvelden, og de har da muligens litt knapp tid. Så det kan da godt tenkes at ting som enkelte som har deltatt i forhandlingene, synes er relativt vesentlige, kan gå enkelte av journalistene forbi i farten. Det er noe som man vil kunne risikere, tror jeg. Men jeg

er i all fall ikke på stående fot klar over hvordan man skulle kunne gjøre det for å bedre situasjonen.

Jeg vil i tillegg til det jeg nå har sagt, nevne at når det gjelder de norske journalister, praktiserte vi det slik når det gjaldt dette møtet, og det har vi tenkt å fortsette med, at etter forhandlingsmøtet var avsluttet, og etter at den offisielle pressekonferanse var avsluttet – man holder nemlig en offisiell pressekonferanse etterpå hvor formannen i ministerkomiteen og vedkommende minister fra søkerlandet stilles spørsmål fra hele den tilstedeværende presse – holdt vi et briefing-møte for den norske presse, for kringkasting og TV-medarbeidere som var der nede, hvor de da på vanlig fortrolig basis kunne stille de spørsmål de ville, og hvor de fikk – jeg tror jeg tør si – helt åpne svar, men da naturligvis med den vanlige forutsetning at dette skulle brukes som bakgrunnsstoff for vurderingen. Det skulle ikke siteres ordrett.

Når det gjelder det annet spørsmål, om det er noen forskjell i den politiske målsetting i Davignon-rapporten og i Roma-traktaten, eller om Davignon-rapporten går noe lenger enn Roma-traktaten, tror jeg, hvis man forsøker å trenge litt inn i det hele – jeg ser da bort fra de grammatikalske formuleringer – at det korrekte svar på dette er at den gang man konsiperte og vedtok Roma-traktaten, hadde man i alle de seks deltagende land til hensikt en meget vidtgående videreføring av dette samarbeidet til andre felter av politikken, og det relativt snart. Det har vist seg – alle kjenner en del av bakgrunnen for dette, og jeg skal ikke repetere den – at det ikke har vært så lett å få det til når det kom til stykket. Det har vært gjort forskjellige forsøk. Det er forskjellige komiteer i sving innenfor EEC for å forsøke å få trukket opp en plan for dette, men det har hittil gått nokså smått. Man kan si at Davignon-komiteen etter initiativ på Haag-møtet, er det seneste forsøk på å komme videre på dette området.

Hvis man leser Davignon-rapporten og ikke bare fester seg ved løsrevne ord, men leser den i sammenheng og kjenner forhistorien, vil man nokså fort bli klar over at Davignon-rapporten i virkeligheten betyr en begrensning av målsettingene i forhold til det man hadde tenkt seg da man vedtok traktaten. Det er en rapport som er skrevet etter at man har hatt over 10 års erfaring for at det man i første omgang tenkte seg når det gjaldt det videre arbeid for politisk enhet i Europa, ikke har vært så enkelt å få til som man trodde til å begynne med. Jeg tror det er den riktige fortolkning av dette.

Ytterligere kommer jo den ting til, som man vil være kjent med, at de konkrete forslag som fremmes i Davignon-rapporten, er meget lite vidtgående. De tar ikke sikte på noe annet enn konsultasjoner – overhodet ikke. Man legger i første omgang i all fall ikke opp til samarbeid på det politiske området ut over det som omfattes av EEC-traktatene av forpliktende karakter. Man skal altså gjennom møter og forhandlinger forsøke å komme frem til enighet på de felter der man mener at det er naturlig og hensiktsmessig.

Trygve Bratteli: Jeg tror det er viktig å prøve å utvikle de møter det siden vil være behov for mellom Regjeringen og den utvidede utenrikskomite når det gjelder

dette saksområdet, på en slik måte at de ikke blir dominert av tekniske spørsmål eller av prosedyrespørsmål, men at en så vidt mulig kan komme inn på de realiteter som til en hver tid foreligger.

Jeg forlangte ordet like etter utenriksministerens redegjørelse i det vesentlige for å stille et par spørsmål i den anledning. Men jeg skal kanskje gjøre et par tilføyelser etter de uttalelser som nå allerede er falt.

Mitt første spørsmål da jeg hørte utenriksministerens redegjørelse her i dag, bl.a. om den erklæring han avga i Brussel, er for så vidt allerede, så vidt jeg oppfattet, besvart i den korte uttalelse som kom fra statsministeren.

Jeg sier rett ut at mine spørsmål delvis har bakgrunn i en debatt som har funnet sted i pressen og annet steds i løpet av de siste uker – en debatt som ikke kan sies å ha vært særlig klarleggende, men som har etterlatt atskillig behov for klarlegging.

Spørsmålet gjaldt den innledende del av det utenriksministeren her refererte fra sin erklæring i Brussel. Et ledd i den er allerede referert til av hr. Willoch. Det annet er uttalelsen om at Norge ved sin søknad om medlemskap ikke tar sikte på å søke forhandlinger om traktatendringer, men å finne løsninger innenfor traktaten. Det er falt en rekke andre uttalelser. Det er vanskelig å sitere når en ikke har det skriftlig foran seg.

Ett spørsmål burde i og for seg vært overflødig. Men det er likevel nyttig at det blir helt klart at dette var en erklæring som ble avgitt på Regjeringens vegne. Jeg forstår statsministeren slik at han uten forbehold har godtatt den redegjørelse utenriksministeren ga her i dag, inklusive erklæringene som er avgitt i Brussel. Det vil være nyttig at det er ganske klart.

Dette med offentliggjøring skal jeg komme til om et øyeblikk.

La meg i denne sammenheng nevne dette sammendraget og den norske tilføyelsen til det. Jeg må innrømme at jeg ikke var klar over hvor hemmelig det var. Jeg har ikke lest det i noen papirer, men da statsministeren og jeg møttes i TV forleden, stilte TV-medarbeideren spørsmål som om han kjente til den norske tilføyelsen. Det ble riktignok en ren formaldiskusjon om betydningen av den slags partstilføyelser i et forhandlingsdokument. Men i og med at et slikt dokument foreligger, at en slik tilføyelse foreligger, og det da ble åpent kommentert av statsministeren, kan det for så vidt ikke være synderlig betenkelig å la folk få greie på hva som står i et slikt dokument og en slik tilføyelse.

Så kommer det som er mitt vesentlige spørsmål i dag: Er utenriksministeren og Regjeringen i stand til på bakgrunn av de siste ukers utvikling – nå tenker jeg ikke på den hjemlige utvikling i første rekke, men på utviklingen i forholdet mellom De seks og søkerlandene – å kunne gi hva jeg vil kalle en generell vurdering av situasjonen? Regjeringen har her kontakter som ingen andre i Norge har, både i Brussel og gjennom vår vanlige utenriksrepresentasjon, med EFTA-landene og med de nordiske land. Jeg synes det ville være av betydelig interesse om mulig å få en alminnelig vurdering av hvordan en nå ser på mulighetene for, og for den saks skyld også vanskelighetene med, den forhandlingsrunde hvorav det møtet utenriksministeren har referert til i dag, er et ledd.

Jeg vil gjerne føye til at det er helt klart at det for tiden gjør seg gjeldende atskillig usikkerhet og uklarhet om situasjonen – en nesten plagsom usikkerhet og uklarhet. Det er her mange forhold som bare kan klarlegges av Regjeringen. Jeg synes nok at ganske uansett hvordan en måtte vurdere hensiktsmessigheten av eller muligheten for å offentliggjøre erklæringer som er avgitt av den norske utenriksminister på Regjeringens vegne i Brussel, kan intet hindre at Regjeringen i andre hensiktsmessige former gjentar de samme opplysninger for det norske publikum uten i det hele tatt å referere til dokumenter som er brukt i Brussel. Jeg tror det vil være overordentlig klarleggende om det blir opplyst at en del av de erklæringer som er referert her, er Regjeringens erklæringer. Det vil bidra til å fjerne en del av den usikkerhet som nå gjør seg gjeldende.

Johan A. Vikan: Jeg har et spørsmål jeg gjerne vil stille her og nå i forbindelse med den redegjørelse som utenriksministeren nettopp har gitt. Det er i tilknytning til den fremdriftsplan som var skissert, og det gjelder landbruket som også var inne i bildet. Det var ikke så lett i farten å få tak i selve det opplegg som utenriksministeren der skisserte. Når det gjelder landbruket, er det spørsmålet om de varige særordninger, slik de er utformet i søknaden, som er det sentrale. Og det er nettopp hva disse varige særordninger innebærer, man gjerne skulle hatt noe mer greie på. Utenriksministeren kan kanskje svare på hvor langt man er kommet med å utforme innholdet i disse varige særordninger, og om man kan regne med å få også dem drøftet i dette forum før man møter i Brussel til reelle forhandlinger.

Statsminister Borten: Jeg har i grunnen ikke særlig mye å tilføye. Jeg må beklage at jeg må gå. Det har vært en liten klikk når det gjelder innkallingen. Det var helt tilfeldig at jeg kom hit, men etter hva formannen har opplyst, blir det nå mer fasthet når det gjelder innkallingen.

Hr. Bratteli spurte om Regjeringen nå var i stand til å gi en generell vurdering av de vesentlige karakteristika som preger situasjonen i Europa. Alle kjenner til at det er ingen lett oppgave. I og med at man her opererer med så pass mange ukjente faktorer, og at man også er avhengig av fremdriften i andre søkerland, er det klart at det er ikke lett. Jeg tror at jeg på utenriksministerens vegne kan svare klart ja på at så langt vi evner, vil en slik vurdering bli gitt når som helst det er ønskelig fra denne komites side.

Hva angår spørsmålet om løpende orientering til det norske folk om det vesentlige som skjer, er jeg enig med hr. Bratteli. Jeg forstår hr. Bratteli slik at han mener det ikke kan skade noen vitale interesser at slik orientering blir gitt. Jeg ser det på samme måte som hr. Bratteli. I så viktige spørsmål har naturligvis det norske folk et legitimt krav på så langt det er mulig å bli holdt underrettet om vesentlige fremdriftstrekk til enhver tid. Hvis det ikke blir frarådd av denne komite, vil Regjeringen bestrebe seg på å gjøre det.

Når det så gjelder forståelsen av hva som ligger i disse formuleringene i dette traktatverket, i Roma-traktaten og i etterfølgende forsøk på fremskritt når det gjelder det politiske samarbeid, er det sant å si ikke helt lett å ta standpunkt til. Jeg vil bare

her holde meg til Regjeringens omforente standpunkt når det gjelder forståelsen av Davignon-rapporten, og jeg vil referere det på nytt som jeg har referert i et intervju med NTB. Dette står for Regjeringens syn. Jeg skal bare referere det som berører svaret på Davignon-rapporten, hvor det heter:

«Vi stiller oss positive til et utvidet politisk samarbeid i Europa. Men Regjeringen har ikke ønsket å binde seg til en målsetting ut over dette som til eksempel en politisk samling eller et forenet Europa, slik dette kommer til uttrykk.»

Det var det vi ble enige om skulle være Regjeringens kommentar til rapportsvaret. Regjeringen har med andre ord ikke tatt stilling til hvilke konkrete former et slikt samarbeid skal ha, eller hvilke institusjoner et utvidet politisk samarbeid skal bygge på. Det kunne heller ikke Regjeringen ha gjort uten at saken på nytt måtte forelegges nasjonalforsamlingen. Det er i pakt med det vi har sagt i våre to meldinger til Stortinget om saken.

Jeg forstår godt at man kan tolke inn forskjell i disse målsettinger. Som en illustrasjon på at det ikke bare for oss synes noe vanskelig konkret å definere til enhver tid, vil jeg tillate meg å referere et NTB-telegram fra en fremtredende europapolitiker om nettopp dette forhold.

Det heter i telegrammet av 5. oktober fra NTB-korrespondenten i Brussel: «det er absurd å be fremtidige medlemmer av fellesmarkedet slutte opp om organisasjonens politiske målsetting når de politiske mål ennå ikke er definert konkret, heter det i en rapport fra formannen i europaparlamentets politiske komite, kristeligdemokraten scafuscia mugnozza fra Italia. europaparlamentet i strasbourg skal onsdag drøfte rapporten.

Mugnozza har tatt for seg den såkalte davignon-rapporten om politisk samarbeid i europa. han hevder at jo større grad av økonomisk integrasjon som oppnås i fellesmarkedet, jo mindre blir det snakk om en politisk union. Mugnozza mener at davignon-rapportens konklusjon, som er behandlet og godkjent av eec-utenriksministrene, er beskjedne og forsiktige, men han understreker at det nå er åpnet en vei som har vært stengt i åtte år.»

Jeg nevner dette for å vise at det også blant de ledende innenfor fellesskapet synes å herske forskjellige meninger. Det kan vi lett konstatere når vi får uttalelser, og derfor tror jeg ikke det er klok politikk å binde seg bastant på forhånd til så vidt uklart definerte mål. Det har alltid vært mitt syn og er det fremdeles. Jeg har da forsøkt å gi uttrykk for Regjeringens syn, som er det omforente, som utenriksministeren helt ut har redegjort for i dag, og som jeg sa jeg ikke hadde noe å tilføye til.

Formannen: Jeg har satt meg selv på talerlisten, for det første for å konstatere at det synes å være enighet mellom dem som har berørt dette i debatten, Willoch og Bratteli, og nå også bekreftet av statsministeren – at det er ønskelig om man offentliggjør mest mulig av det som kan offentliggjøres fra våre forhandlinger, slik at det også blir klart hva Regjeringen har markert av standpunkter, hva våre forhandlere har markert av standpunkter i Brussel.

Når det gjelder det politiske samarbeid, vil jeg for min del si at jeg etter å ha tenkt over saken, er tilbøyelig til å legge større og større vekt på de politiske aspektene. Jeg synes det er riktig om det fra norsk side også kanskje kommer inn et engasjement i den politiske utvikling innenfor fellesskapet som en mer likeverdig del i forhold til det tekniske. Hvis det Bratteli sa, er å forstå på den måten, er jeg enig i det.

Men når det gjelder selve Davignon-rapporten, tror jeg at jeg i likhet med det jeg hadde inntrykk av at statsministeren ville gjøre gjeldende, vil reservere meg litt mot problemstillingen: om denne rapporten ligger innenfor eller utenfor eller går videre enn Roma-traktatens ramme. Det er nokså lett om man leser rapporten og tar de enkelte punkter, å si at her kan det godt ligge ting som går så langt at man overhodet ikke har basis for å gi sin tilslutning til de konkrete tiltak det kan bli tale om, uten at vi får en helt ny traktat. Jeg synes ikke at det tjener noen særlig interesse da å aksentuere hvor vidt hele innholdet ligger innenfor eller delvis utenfor. Det som er avgjørende, er det vi i vårt svar har tatt stilling til.

Det som må være riktig, er det Regjeringen har gjort og i den form som er valgt i erklæringen, hvor man har sagt at så lenge man er på konsultasjonslinjen, så lenge man er innenfor det som i dag står i Roma-traktaten om politisk samarbeid, så er vi positivt innstilt. Jeg synes man må fastholde det også slik at man ikke må bruke reserverasjoner som kan knyttes til en tolkning av enkelte punkter, og la *det* overskygge at man er positivt innstilt til et politisk samarbeid. Men man må holde det helt klart at er det tale om nye institusjoner av typen f.eks. forbundsstat, ligger det utenfor det noen av oss har fullmakt til å gå med på, uten at man får en ganske annerledes grundig behandling av det. Nettopp for å unngå at det her blir misforståelser, tror jeg at man må fastholde at Davignon-rapporten er en rapport som ikke er så konkretisert at man uten videre kan si ja eller nei til alt sammen, men at man kan si ja til den intensjon å legge større vekt på politiske sider av samarbeidet, bl.a. i relasjon til u-landsproblematikken, til Øst-Vest-problematikken, uten at det binder en til bestemte, konkrete løsninger som eventuelt kan tolkes inn i rapporten.

John Austrheim: Eg kan langt på veg seie meg samd i dei synsmåtane som formannen no gav uttrykk for.

Når eg i komiteinnstillinga i vår reserverte meg akkurat på dette området, den politiske målsetting, var det ut frå ei vurdering av at eg syntes Roma-traktaten var nokså diffus med omsyn til dette begrepet. Eg var på det tidspunktet ikkje beredt til å gje ei blankofullmakt til det politiske aspekt, utan at ein hadde eit visst begrep om kva dette skulle innebere. Det er vel også det som er kome til uttrykk under Stortinget sine forhandlingar, når ein har sagt at politisk engasjement utover konsultasjonsordningar i så fall måtte leggjast fram for Stortinget.

Eg ser Regjeringa sitt svar på Davignon-rapporten klart innafor den fullmakta som Stortinget har gjeve for å kunne ta stilling til politiske spørsmål. Eg har ikkje noko å merke til det svar som Regjeringa har gjeve på Davignon-rapporten og den

fortolkning av dette svaret som også har kome til uttrykk, no sist frå statsministeren si side.

Eg vil i likhet med komiteformannen gjerne få seie at å ta stilling til om vi på det noverande tidspunkt skal akseptere spørsmålet om politisk samling i eit sameint Europa, synes eg ikkje er nokon fruktbar debatt. Eg trur vi får ta dette etter kvart som det melder seg.

Vi stiller oss positive til eit utvida politisk samarbeid, og det er rett som formannen sa, at her er det mange forhold som kan trekkjast inn – det er problematikken Øst-Vest, det er forholdet til utviklingslanda osv. Eg trur det å erklære at vi er positivt innstilte til eit politisk samarbeid i Europa, at vi er viljuge til å gå inn i ei konsultasjonsordning, det må vere tilstrekkeleg på det noverande tidspunkt. Eg veit ikkje om nokon er beredt til å gå så langt som å erklære at vi aksepterer eit sameint Europa.

Men elles meiner eg å kunne hevde at Senterpartiet sitt offisielle syn er at vi går til desse forhandlingar ut frå ei vilje til å medverke til politisk samarbeid i Europa og også til å få klarlagt dei vilkår som vi kan få ved å søkje om full tilslutning. Eg vil for min del prøve å medverke til det, så langt det kan la seg gjere.

Frydenlund: Spørsmålet om å holde offentligheten orientert har vært sterkt fremme i dette ordskiftet. En slik offentliggjøring kan reise visse formelle problemer i forholdet til EEC. Men i realiteten skulle det ikke være noe avgjørende problem, for alt, tror jeg nesten jeg kan si, som skjer der nede, står gjengitt i «L'Europe», som kommer ut hver eneste dag. Det er nyttig lesning også når det gjelder Norges situasjon. F.eks. uttalte utenriksministeren både på dette møtet og det forrige møtet vi hadde, at det ikke hadde vært nødvendig under Luxembourg-møtet å presisere at man aksepterte Roma-traktatens politiske målsetting. Leser man «L'Europe», ser man at dette har vært nødvendig, fordi det går klart frem her at det har oppstått en usikkerhet om Norges stilling til den politiske målsetting. Det er nå å håpe at denne uklarhet er ryddet av veien.

Det er vesentlig å holde fast ved at det er klarhet her nå, fordi det kan bli svært kostbart for Norge på landbruks- og fiskerisektoren og også på andre felter, hvis vi skal holde dette spørsmålet uklart. For det eneste virkemiddel EEC-folkene har for å måle vår oppriktighet, vil da være å skru opp prisene så lenge de er usikre på vår politiske holdning. Er de derimot sikker på den, er det ikke tvil om at de vil strekke seg langt for å jenke seg. – Det var bare det jeg hadde lyst til å gi uttrykk for.

Et spørsmål til slutt når det gjelder det politiske samarbeid. – Når en på amatørplanet snakker med politikere fra de europeiske hovedsteder, støter man av og til, og for så vidt hyppigere, på den konstruksjon at det politiske samarbeid skal, bør eller kan kobles til Vestunionen. Det står ikke noe om det i de offisielle dokumenter som er lagt fram, men man møter det mer og mer. Jeg er bare interessert i å høre om utenriksministeren enten direkte eller gjennom opplysninger fra de forskjellige stasjoner har hørt om disse tankene og hvor sterke de er. Jeg vil bare nevne det, fordi spørsmålet om hvordan det politiske samarbeid skal organiseres, vil

ha stor betydning f.eks. både for Sveriges forhold og også for de øst-europeiske lands forhold til EEC.

Odvar Nordli: Jeg beklager at statsministeren ikke hadde tid til å være til stede lenger, for det var egentlig ham jeg hadde lyst å stille et spørsmål. Jeg går ut fra at jeg da får anledning til å gjøre det overfor utenriksministeren, til tross for at det for meg ikke fullt ut er det samme.

Etter at utenriksministeren avga sin erklæring i Brussel den 22., ble det jo satt i gang en diskusjon her i landet, som for meg virket noe uforståelig. Det var denne som er bakgrunnen for det spørsmål jeg ønsker å stille. I og for seg burde spørsmålet være fullstendig unødvendig, men jeg ser det likevel i alle fall slik at det på dette punkt er viktig å få en avklaring. Spørsmålet er følgende:

Den erklæring som utenriksministeren avga om tilslutning til Roma-traktaten og dens politiske målsettinger, var den på forhånd drøftet i Regjeringen eller i Regjeringens markedspolitiske utvalg?

Formannen: Ønsker utenriksministeren å svare direkte?

Utenriksminister Stray: Jeg har så mange spørsmål å svare på at jeg like godt vil ta dem under ett.

Kåre Willoch: En del av det jeg tegnet meg for å si, er allerede sagt, men jeg vil gjerne presisere et par punkter.

Det ene er at jeg forstår det slik at det kan brukes offentlig at den norske regjering aksepterer Roma-traktaten og dens målsetting, herunder den politiske målsetting slik den kommer til uttrykk i Roma-traktaten. Og videre at det kan brukes offentlig at Norge ved å søke om medlemskap, ikke har tatt sikte på traktatendring, men tar sikte på løsninger innenfor rammen av traktaten.

Jeg tror som andre talere her, at det vil bidra til en avklaring som ikke burde være nødvendig, men som kanskje likevel kunne være hensiktsmessig, om Regjeringen rett og slett sørger for å offentliggjøre at dette er den norske regjeringens syn.

Jeg er enig med hr. Bratteli i at det behøver ikke på noen måte å komme i konflikt med fortrolighetskravet fra den annen side, for det er ingen som vil ha noe å bemerke til at den norske regjering gjør det klart hvor den står i slike spørsmål.

Jeg vil altså spørre om det kan være noe i veien for å gjøre dette helt klart fra Regjeringens side også overfor offentligheten, slik som den prisverdig har gjort det her overfor denne komite i dag.

Så vil jeg gjerne få lov til å komme med et lite tilleggsspørsmål. – Er det tatt noe forbehold i noen av de foran nevnte erklæringer? Jeg er ikke helt sikker på om jeg husker riktig, men jeg har en formening om at det i den offentlige debatt er kommet antydninger om at det var visse forbehold fra norsk side. Jeg kan vanskelig tro det, men jeg ville gjerne få bekreftet at det ikke ble tatt forbehold overfor selve traktaten.

Ellers – om debatten om politisk samling, om europeisk enhet osv. – vil jeg bare si at jeg tror denne bekymring for at man kan risikere å gi sin forpliktende tilslutning til en europeisk forbundsstat er overflødig. Jeg tror ikke uenigheten mellom forskjellige debattanter i Norge ligger i spørsmålet om man ønsker å bli medlem av Europas forente stater, eller om man ikke ønsker dette. Det det dreier seg om, er å gi et slikt uttrykk for Norges samarbeidsvilje at man ikke skaper overflødig tvil om denne hos den annen part, fordi slik overflødig tvil kan vanskeliggjøre løsningen av mer konkrete forhandlingsoppgaver. For å si det mer konkret og kanskje noe forenklet: Jeg tror at en hensiktsmessig og åpen holdning til disse politiske samarbeidsspørsmål vil gjøre det lettere å løse sentrale oppgaver innenfor sektorer som jordbruk og fiske. Jeg har en lang begrunnelse for dette, som jeg ikke skal plage komiteen med, men bare si dette i forbindelse med en del andre taleres innlegg.

Magnus Andersen: Bare et spørsmål til utenriksministeren. – Hvis jeg ikke hørte feil, fremgikk det av redegjørelsen at Danmark for så vidt hadde akseptert retningslinjene for fiskeripolitikken. Mitt spørsmål er da:

Er det riktig at Danmark da har forbeholdt seg å holde Færøyene og Grønland utenfor? Og i tilfelle: Hvordan har De seks reagert på det?

Tor Oftedal: Etter å ha lest de to oversettelsesversjonene av Davignon-rapporten, er det meg temmelig ubegripelig at akkurat dette dokument skulle ha utløst de høye bølger i norsk opinion som vi har opplevd faktisk både på forsommeren og nå i høst.

Spørsmålet er: Hvordan er denne uklarheten oppstått? Er det utelukkende på grunn av at visse journalister har misforstått formuleringer og dokumenter, at man ikke har vært tilstrekkelig orientert, eller skyldes det at visse norske politikere er kommet med uttalelser eller har nektet å komme med uttalelser på en måte som har vært egnet til å nøre opp under denne tvil?

Jeg er glad for den klarlegging som her har funnet sted i dag, men det har også overbevist meg om at hele dette røre vi har hatt i norsk politisk debatt har vært temmelig overflødig. Min bekymring er den samme som den Willoch ga uttrykk for, nemlig at man ved å skape uklarhet dels om Norges holdning, dels om hvor vidt det står en samlet regjering bak Norges holdning, kan skade oss i forhandlingene om virkelig vanskelige problemer, eller retttere sagt om de realiteter vi støter på her.

I likhet med Nordli beklager jeg at statsministeren er gått, for jeg ville ha stilt spørsmålet på denne måte: Er det ikke mulig for den norske regjering å finne frem til en rutine for presentasjon av disse problemer som skulle forebygge eller utelukke den uklarhet som vitterlig gjør seg gjeldende her i landet? Jeg kjenner for lite til hvordan reaksjonen har vært i Brussel, men jeg kan tenke meg at om den norske opinion har vært i villrede om oppriktigheten av Regjeringens tilslutning både til preamblet i Roma-traktaten og til Davignon-rapporten, har uklarheten kanskje ikke vært mindre der nede.

Utenriksminister Stray: Det er mange spørsmål som har vært reist, og jeg vil forsøke å besvare dem så godt som mulig.

Det gjelder for det første det som ble berørt av hr. Bratteli i første omgang, og som vel for så vidt allerede er besvart av statsministeren. Men jeg vil gjerne for ordens skyld si at det jo er helt på det rene at de erklæringer som er avgitt av utenriksministeren under forhandlingene i Brussel, er avgitt på Regjeringens vegne og på landets vegne, naturligvis ikke på mine personlige vegne.

I den forbindelse vil jeg også gjerne si at min formulering når det gjaldt den manglende presisering av dette i Luxembourg, ikke akkurat var som hr. Frydenlund sa – at det var unødvendig, men jeg sa at vi antok at det var unødvendig fordi vi regnet det som selvsagt at når vi hadde søkt, hadde vi også dermed sagt at vi aksepterte Roma-traktaten. Det var grunnlaget for ansøkingen. Men jeg kan for så vidt være enig med ham i at ikke minst på bakgrunn av visse spekulasjoner som kom i gang etter Brussel-møtet, kan man nok nå etterpå si at det riktige ville ha vært at det hadde vært klarere uttrykt i erklæringen allerede den gang.

Jeg vil likevel tilføye når det gjaldt de presiseringer som Fellesskapet fant grunn til at man kom med som innledning til de bilaterale drøftelser; trass i at det kanskje var en viss forskjell på erklæringene fra Danmark og Irland i forhold til Norges Luxembourg-erklæring, ble det brukt akkurat den samme prosedyre overfor *de to søkerlandene* som overfor oss. Man startet med at presidenten sa at man konstaterer at søkerlandene i og med ansøkingene har godtatt traktatens målsetting – osv. For å unngå enhver misforståelse: Dette var ikke noen spesialbehandling som vi fikk på Brussel-møtet.

Formannen: Frydenlund får ordet til replikk.

Frydenlund: Av referatene i «L'Europe» framgår det at spørsmålet til Norge hadde en annen form. Det var bekreftende til de andre og spørrende til Norge.

Utenriksminister Stray: Det er ikke riktig. Hvis vi skal gå litt mer detaljert inn i dette, kan jeg nevne at delegasjonen hadde, i likhet med sannsynligvis redaksjonen i «L'Europe», underhånden fått meddelt at det ville bli stilt spørsmål om dette, men det ble altså ikke gjort. Det ble fra utenriksminister Scheels side benyttet akkurat den samme fremgangsmåte overfor oss som overfor andre. Han konstaterte at Norge gjennom sin ansøking hadde gjort dette, men han spurte ikke om det.

Nettopp på bakgrunn av den reaksjon som hadde vært ikke minst på visse pressehold på grunn av Luxembourg-erklæringen, fant vi det fra norsk side riktig – selv om det ikke var spurt om det – å bekrefte ikke bare stilltiende, men også uttrykkelig, at vi var enig i det.

Når det gjelder spørsmålet om offentliggjørelse, skal jeg utover det jeg tidligere har sagt, si at jeg er enig i at det kunne være ønskelig med offentliggjørelse. Vi kunne jo undersøke hvordan Fellesskapet ser på eventuelt å offentliggjøre disse sammendragsprotokollene. Men der skulle jeg nok kanskje anta at man vil si at det egentlig ikke er meningen at de skal settes ordrett inn i avisene,

men jeg tror at under en hver omstendighet vil dette spørsmål for denne rundes vedkommende meget enkelt bli løst, idet jeg i den redegjørelse som jeg skal gi i åpent stortingsmøte i løpet av oktober måned, regner med å ville komme til helt åpent å nevne hva vi der har sagt, så det kommer ikke til å bli noen hemmelighet, men bli offentlig fastslått.

Siden vi er inne på denne erklæringen, tror jeg med én gang jeg skal ta spørsmålet fra hr. Willoch om det var noe forbehold fra norsk side. Det var det for så vidt, men det gjaldt bare spørsmålet om gjennomføringen av vedtakene. Det ble ikke tatt noe forbeholdt når det gjaldt traktaten, den politiske målsetting. Vi sa også som jeg nevnte, uttrykkelig at vi ikke tok sikte på noen endring av traktaten. Når det derimot gjaldt vedtakene, gjorde vi oppmerksom på at gjennomføringen for Norges vedkommende av enkelte av vedtakene – da tenkte vi naturligvis særlig på jordbruksordningene – reiste spesielle problemer for oss og måtte være gjenstand for behandling under forhandlingene.

På denne bakgrunn fikk vi inn i sammendragsprotokollen følgende tillegg som ikke stod i det opprinnelige utkast som var konsipert av Fellesskapet:

«Den norske delegasjon anser at anvendelse av visse av disse vedtakene vil reise problemer for Norge. Delegasjonen vil legge frem disse problemer under forhandlingene.»

Det ble fra hr. Brattelis side spurt om vi var i stand til å gi en generell bedømmelse av situasjonen, og det er vi naturligvis i og for seg. Det er vi også beredt til å gjøre. Jeg kan for så vidt godt komme ytterligere inn på det her hvis det skulle være ønskelig. Men ellers tenkte jeg også i åpent stortingsmøte å gi en generell vurdering av situasjonen. Men skulle jeg likevel med noen ganske få ord legge litt til, noe mer av bedømmelse ut over det jeg sa innledningsvis, vil jeg nevne at etter at dette forhandlingsmøtet var over – der vi da tilsynelatende i hvert fall hadde stått nokså uforsonlig mot hverandre når det gjaldt standpunkter i fiskerispørsmålet – var det flere av de øvrige utenriksministre som underhånden kom hen og sa – om ikke direkte ordrett, så i alle fall noe i den retning – at vi måtte ikke ta det så forferdelig tungt at man ikke kom lenger på dette møtet; for vi måtte forstå at det var ikke så lett for Fellesskapet å komme med vesentlige innrømmelser allerede i denne omgang og på det nåværende tidspunkt av forhandlingene.

Det leder meg også over til å besvare det spørsmål som ble stilt av hr. Vikan når det gjaldt utformingen av de ønskemål og krav som vi skal stille. Når det gjelder jordbrukspolitikken, har man da lenge arbeidet med dette innenfor forhandlingsdelegasjonen og i samarbeid med Landbruksdepartementets folk, og også med jordbrukets organisasjoner. Dette arbeid pågår ennå. Det er foreløpig ikke drøftet, verken av Regjeringens markedsutvalg eller av Regjeringen selv. Det vil bli gjort i løpet av ikke så fjern fremtid, og da vil det naturligvis også bli bragt frem for denne komite.

Men i tillegg til det, vil jeg gjerne si at om vi ikke har skyndet så veldig meget på dette, har det også den bakgrunn at når det gjelder slike underhåndsråd som vi har fått fra de seks medlemsland, har de særlig når det gjelder jordbrukspolitikken og jordbruksspørsmål, nokså enstemmig gått ut på: «Ta det litt

med ro med å presentere det dere ønsker på dette feltet.» Uten at det direkte og uttrykkelig er blitt sagt hvorfor vi skulle ta det med ro, har det vært lett å forstå hvorfor. De vil gjerne at forhandlingene med britene om dette spørsmål skal være kommet noe videre før de vil begynne å se på hva vi måtte ha av ønskemål. Det har vi da også etterlevd. Det vi foreløpig tar sikte på å legge frem i løpet av nærmeste måned, er da bare facts omkring norsk jordbruk, slik at man kan starte med det og se om man kan bli enige om hva som er facts og ha det som basis for den videre dialog mellom Fellesskapet og oss når det gjelder dette spørsmålet.

Hr. Nordli spurte om den erklæring som jeg avgav i Brussel, var drøftet på forhånd i Regjeringens markedsutvalg. Til det må jeg svare nei, hvis han altså mener om spørsmålet var drøftet like før vi reiste til Brussel. Det var det ikke. Men hele dette spørsmål om Norges stillingtagen til traktaten og målsettingen var jo drøftet allerede da man avgav meldingen, og det var helt på det rene i Regjeringen at en ansøking og en opprettholdelse av ansøkingen baserer seg på at vi godtar traktaten og målsettingen. Det er ingen tvil om det.

Unnskyld hvis dette blir litt springende, men jeg besvarer spørsmålene etter hvert slik jeg har notert meg dem.

Når det gjelder spørsmålet om hvor vidt Vestunionen hadde vært fremme i bildet som en mulig løsning, eller la meg heller si som et mulig egnet sted hvor det politiske samarbeid kunne bli videreført, foresvever det meg at også jeg ryktevis har hørt eller lest noe om at det skulle være enkelte som har antydnet noe slikt. Men dette spørsmål har aldri vært tatt opp med oss, verken av noe medlemsland eller av noen av de ledende folk vi har hatt kontakt med i det senere innenfor medlemslandene, eller av Kommisjonen.

Når det gjelder spørsmålet om Danmarks stilling hva angår Grønland og Færøyene, er det visstnok riktig – vi har ikke den danske protokoll akkurat for hånden – at Danmark fikk med et forbehold der, at de forbeholdt seg adgang til å komme tilbake til de spesielle problemer som dreide seg om Grønland og Færøyene. Det er riktig. Men det var også det eneste forbehold som danskene tok når det gjaldt disse fiskeripunktene, og det er altså da grunn til å legge merke til at Danmark godtok disse fiskeripunktene selv om det fjerde punktet som var med for vårt vedkommende, ikke var med i det som ble forelagt dem – nemlig at Fellesskapet dog erkjente at man i sin tid måtte komme tilbake til dette spørsmål ved utvidelsen.

Selv om det kanskje i og for seg skulle være unødvendig, synes jeg likevel det er riktig til slutt å klargjøre ytterligere spørsmålet om vår stillingtagen til den politiske målsetting. Jeg vil gjerne si at jeg tror ikke noen i Fellesskapet når de har bedt oss og de andre søkerland om å gi vår tilslutning til det som kalles den politiske målsetting, på noen måte har ment at dette skulle innebære at vi dermed tar stilling til hvordan et fremtidig samarbeid på det politiske område på felter ut over det Roma-traktaten omfatter, skal organiseres. Det ville være et fullstendig urimelig krav at vi skulle gi noen aksept på det de ikke engang selv har begynt å drøfte. Det som de mener når de ber oss ta stilling til det politiske samarbeid, er at vi skal gi uttrykk for og mene at vi er aktivt interessert i å utvide samarbeidet de europeiske land imellom også på andre avgjørende felter innenfor politikken, og at vi er villige

til – uten å forplikte oss til å gi vår konsens til noen bestemte organisatoriske løsninger av dette – å delta i det videre arbeid for å kunne få et slikt samarbeid i stand. Det er det de ønsker, en forsikring fra oss om at vi er positivt interessert i dette. Man mener selvfølgelig ikke at vi nå skal si at et hvilket som helst forslag som de måtte komme med, skal vi måtte akseptere. Hele tankegangen bak dette er nettopp at det er ting som man skal drøfte i fremtiden og se om man kan finne frem til fornuftige løsninger på. Og når det gjelder samarbeid ut over Roma-traktatens ramme, er altså det forslag som ligger på bordet fra De seks selv, som jeg sa, ikke mer vidtgående enn at det bare går ut på foreløpige konsultasjonsordninger.

Erling Petersen: Når man lytter til denne debatten, fristes man til å tro at politisk samarbeid over grensene er noe nytt. Men hva har vi holdt på med i stigende grad i hele etterkrigstiden? Noen få eksempler: Vi deltar i DAC. Gjør vi noe annet enn å prøve å få en enhetlig opptreden i u-landsspørsmål på det området? Vi har Den europeiske menneskerettskonvensjon. Har man ikke der tilstrebet å skape en enhet i Europa på dette området? La oss ta «The Social Charter». Jeg kunne fortsette å nevne eksempler. Hver eneste europeisk konvensjon som vi har undertegnet, tar sikte på å tilstrebe en ensartet opptreden. Og er ikke dette viktige elementer av politikk?

Det som ville være nytt, ville være om man fikk vidtgående nye institusjoner. Men hvis man ser realistisk på det, ser det ut som at det ligger en smule ut i fremtiden. Fremgangen der er uhyre langsom, og det er en rekke broer der som vi kan vente med til vi kommer til dem.

Nå skal jeg ikke, fordi tiden er så langt fremskredet, komme inn på forhandlingsaktiviteten, selv om det sitat utenriksministeren gav av – skal vi si – de private trøsteord han hadde fått, nok kunne gjøre det interessant å analysere tre punkt, nemlig hva vi har å si, hvordan vi sier det, og ikke minst hvordan det vi sier, blir oppfattet. Men jeg vil bare avslutte med et konkret spørsmål. Det kan være at det er av de spørsmål som ikke 100 pst. kan besvares. Men jeg vil forutskikke en ting, og det er at på den internasjonale arena lever ministre og eksperter i ett miljø, parlamentarikere lever i et noe annet miljø. Man kan si at i det parlamentariske miljø er man noe mer frittalende. Og vi vet også at i alle parlamenter finnes det noe man kan kalle korridormiljø, hvor man får vite ting man ikke kan lese i alle aviser. Jeg tror jeg tør si at jeg har relativt gode kontakter i de aller fleste vest-europeiske parlamenter, og – nå skal jeg uttrykke meg meget forsiktig – jeg mener å ha iaktatt at vår internasjonale anseelse ikke er den samme som den var inntil for et halvt år siden ...

Frydenlund: Inntil for fem år siden.

Erling Petersen: Inntil for et halvt år siden. Vi kan si at i etterkrigstiden har Norge hatt en bemerkelsesverdig anseelse internasjonalt sett. Vi er kjent for å ha deltatt villig i praktisk talt alle internasjonale samarbeidstiltak, vi har stort sett stått meget høyt i statistikken når det gjelder ratifisering av konvensjonsutkast. Men jeg

vil si at i den siste tiden – jeg har hatt et halvt dusin turer det siste halvåret – har jeg i motsetning til tidligere møtt en utpreget tvil både om vår internasjonale interesse og vår internasjonale vilje. Om vår internasjonale anseelse ikke er kommet ned på det lavpunkt som Sveriges befinner seg på i en del av Europa, må jeg si at det er merkelig forskjell. Mitt spørsmål er om utenriksministeren har merket noe til dette i det jeg kaller ministermiljøet, som da selvsagt også omfatter det diplomatiske miljøet. Jeg går ut fra at svaret blir nei. Men jeg tror allikevel at det her er så mange synlige tegn at man skal ha dette problem under observasjon.

Trygve Bratteli: Jeg kan bare ta til etterretning at statsministeren for lengst har forlatt møtet. Og min første merknad her har adresse til hr. Austrheims uttalelse, men han har også forlatt møtet. Allikevel vil jeg gjøre et par merknader til et bestemt punkt.

Man må vel helt sikkert kunne si at det er ingen som har bedt oss om noen blanco-fullmakt når det gjelder fremtidige europeiske ordninger. Og det er helt på det rene at Davignon-rapporten ikke ber om noen slik blanco-fullmakt. Spørsmålet om europeisk forbundsstat eller politisk union eller en europeisk samling i betydningen av forbundsstat eller union står i dag overhodet ikke på dagsordenen fra noe hold. Jeg har heller ikke merket at det i vårt land er noen interesse for å sette det spørsmålet på dagsordenen, så det er for så vidt en ganske unødig bekymring etter min oppfatning. Davignon-rapporten setter heller ikke på dagsordenen spørsmålet om forbundsstat eller politisk union. Det som er konkretisert i Davignon-rapporten – det er nemlig noe som er konkretisert – er et ytterst spinkelt organisatorisk opplegg for et samarbeid mellom europeiske land, et samarbeid som burde organiseres minst med den fasthet selv om EEC overhodet ikke hadde eksistert. Vi har til dels fastere former for samarbeid mellom de nordiske land enn det som nå er foreslått mellom de europeiske ifølge Davignon-rapporten. Det var det punktet.

Så er det et annet punkt. Det er meget lite, og det gjelder dette med offentliggjøring. Jeg vil bare si til utenriksministeren at om det er vanskelig å offentliggjøre offisielt dette sammendraget – og denne norske tilføyelsen i sammendraget osv., er det etter min oppfatning av begrenset interesse. Det er ikke akkurat på det punkt usikkerheten foreligger i Norge. Det ville være av langt større interesse å få offentliggjort særlig en del av de erklæringer som utenriksministeren redegjorde for her i dag.

Så vil jeg gjerne si et par ord om det man kan kalle Stortingets grunnlag for de forhandlinger Regjeringen nå står oppe i. Noe av det som jeg har følt atskillig betenkeligheter ved, er nettopp at mye av den diskusjonen som har vært ført de siste ukene, har kunnet skape uklarhet omkring hva dette grunnlag egentlig er. Det jeg nå nevner, er vel kjent for samtlige som sitter her, men jeg vil gjerne ha det gjort, bl.a. nær sagt for min egen samvittighets skyld.

Det som ble vedtatt her på vårparten eller på forsommeren – på det tidspunkt var jeg ikke selv til stede – var følgende:

«Stortinget gir sin tilslutning til at det føres forhandlinger med de europeiske fellesskap i samsvar med Stortingets vedtak av 13. juli 1967.»

Dette forslag ble vedtatt med 132 mot 17 stemmer, som ble avgitt for Thorbjørn Berntsens forslag. En må altså slik vedtaket ble formet, gå tilbake til 1967 for å finne hva som ligger også i vedtaket av 1970. Og det som ble vedtatt i 1967, var følgende:

«Stortinget gir sin tilslutning til at Regjeringen søker om medlemskap for Norge i de europeiske fellesskap på grunnlag av artikkel 237 i Roma-traktaten.»

Dette vedtaket ble bifalt med 136 mot 13 stemmer.

Nå er det selvsagt så at det kastes lys over hva som ligger i et slikt vedtak, i de premisser som er lagt til grunn av dem som stemte for dette vedtak. Jeg skal ikke gå i detalj inn på det, det er lett å finne fram til både ved behandlingen i 1967 og i 1970. Men av og til er det også slik at forslag som ikke blir vedtatt, kan kaste lys over det som blir vedtatt. Det forelå nemlig et forslag til i 1967. Det var fremsatt av Hans Borgen og hadde følgende ordlyd:

«Norges søknad til de europeiske økonomiske fellesskap formes som en anmodning om forhandlinger for å klarlegge hvilken form for tilknytning som lar seg forene med landets selvbestemmelsesrett og best vil tjene norske interesser, idet det forutsettes at det fra norsk side utvirkes nær kontakt med Sverige og Finland med sikte på best mulig koordinering mellom Norge og disse land om form og tidspunkt for søknaden og om samarbeid under eventuelle forhandlinger med EEC.»

Dette ble med 133 mot 16 stemmer ikke bifalt. Men det lar seg ikke nekte at når en i løpet av de siste ukene har fulgt med i debatten, kan en av og til få det inntrykk at også enkelte som skulle ha et særlig ansvar for forhandlingene ble ført på det grunnlag som er lagt til rette av Stortinget, lever i den tro at det var Borgens forslag som ble vedtatt forrige gang. Men det var det vitterlig ikke.

Jeg tar dette opp selv om statsministeren nå ikke er til stede. Jeg vil ikke engang be om utenriksministerens bekreftelse på dette. Men det vedtak Stortinget har gjort, det grunnlag Stortinget har lagt opp for disse forhandlinger, er søknad om medlemskap etter artikkel 237, og siktepunktet for forhandlingene er altså medlemskap på de vilkår som Norge vil søke å nå fram til under forhandlingene.

Jeg nevner ikke dette for å reise verken filosofisk eller juridisk krangel om hva det måtte ligge i tidligere stortingsvedtak. Men jeg legger overmåte stor vekt på det av samme grunn som hr. Frydenlund var inne på og som også hr. Oftedal streifet inn på. Jeg tror nemlig ikke at Brussel-forhandlingene – som kan komme til å ta atskillig tid – overhodet vil klarlegge hvilke muligheter Norge vil ha for å få særvilkår hvis det ikke er helt klart hele veien at vårt eget siktepunkt for forhandlingene er medlemskap. Alle som har hatt med forhandlinger å gjøre, i alle fag og på alle plan, vil vite at ens vilje til å ta og gi i forhandlinger, er avhengig av hva begge parter eller alle parter går ut fra er siktepunktet for forhandlingene. Det er derfor jeg legger vekt på det. Og på mange måter vil da en hensiktsmessig publisering av visse av de erklæringer det er referert til her i dag, bidra til å oppklare dette. Men la meg føye til rett ut at det vil være overmåte verdifullt i den videre debatt her i Norge om samtlige medlemmer av Regjeringen når de uttaler seg

offentlig, uttaler seg i klar forståelse av hva som er vedtatt og hva som ikke er vedtatt av Stortinget som grunnlag for de forhandlinger vi nå er oppe i.

Johan Østby: Kan jeg få komme med en bemerkning til dette? –

Jeg vil presisere hva som ble opplyst her før, at statsministeren ikke var innkalt til dette møtet og ikke var underrettet om at møtet skulle bli holdt, og det kunne ikke unngå å få en viss innvirkning på hvordan han kunne disponere sin tid. Dette ble gjort klart ved møtets begynnelse, statsministeren opplyste om det selv. Og jeg vil si at det fremstøt hr. Bratteli gjorde, burde ha vært gjort før statsministeren måtte forlate møtet.

Trygve Bratteli: Jeg vil simpelthen bare avvise at det mot dem som møter i denne komite, skal kunne rettes bebreidelser for at andre har forlatt møtet. Jeg har tegnet meg for lenge siden, men har stått på den talerliste som formannen her følger.

Kåre Willoch: Til samme punkt:

Dette er det vel ikke nødvendig å diskutere i større lengde. Man kan bare konstatere at referat av dette møte vil måtte bli tilsendt statsministeren så raskt som overhodet mulig.

Ingvald Ulveseth: Berre eit kort spørsmål til utanriksministeren:

Dersom eg ikkje tok feil, sa han i utgreiinga si at det var utarbeidd eit memorandum om Noregs syn eller vår stilling til «kull- og stålfellesskapet» ...

Utenriksminister Stray: «Vil bli», sa jeg.

Ingvald Ulveseth: Eg kan kanskje likevel få gjort det klart at i og med at vi nå har fått desse to memoranda i dag, sjølv om dei kom seint, vil det ha betydning for Stortinget å vera kjent med dette, og eg vil spørja om det ikkje kan vera mogleg å få tilsendt dette nye memorandumet òg.

Utenriksminister Stray: Det skal dere få.

Kåre Willoch: Jeg vil først gjerne si meg enig i Brattelis siste innlegg.

Ettersom det dreier seg om en muntlig fremstilling, må jeg ta et visst forbehold, men jeg vil si det slik at jeg hørte ikke noe i det som jeg ikke var enig i. Jeg har etter det innlegget lite å legge til, bortsett fra en liten betraktning vedrørende spørsmålet om informasjon til allmennheten.

Jeg er helt enig med utenriksministeren i at en mest mulig fullstendig redegjørelse om de forhold som også er behandlet her i dag, naturlig hører hjemme i den redegjørelse som han vil gi for Stortinget. Men jeg tror at visse deler av den pågående debatt vil kunne tjene på at man også får f.eks. de erklæringer som er omtalt her i dag, frem for offentligheten tidligere enn det. Jeg vil bare nevne at det jo kan tenkes at enkelte av Stortingets medlemmer vil komme inn på sentrale

spørsmål vedrørende Norges markedspolitiske målsetting allerede i trontaledebatten, og det vil lette Stortingets arbeide om man før den har fått en fullstendig og autentisk fremstilling av disse sentrale spørsmål.

Statsråd Grieg Tidemand: Jeg skal være meget kort. Jeg vil komme tilbake til det spørsmål som hr. Erling Petersen bragte opp. Jeg tror tvert imot at vår anseelse er meget god i alle kretser vi kommer i kontakt med i denne forbindelse. Men jeg tror det er veldig betydningsfullt – rent bortsett fra hvilken diskusjon man måtte ha på hjemmeplan – at hver og en av oss i de kontakter man har ute, søker å understøtte Norges mening og stilling på dette punkt. Jeg har i all fall merket at – skal vi si – den politiske støtte vi får overfor dette problem, er meget god. Og det er om å gjøre at vi på bredt plan, og ikke bare fra forhandlernes side, følger litt med i dette.

Gunnar Garbo: Det var bare en kort bemerkning i forbindelse med debatten om det politiske samarbeid. Det er jo en sak som er så uhyre vanskelig å diskutere fordi de uttrykksmåtene som er brukt i dokumentene fra fellesskapet, er så voldsomt generelle og uklare. I realiteten er jo fellesskapet i dag en politisk institusjon. Det som foregår i fellesskapet i Brussel når det gjelder å treffe beslutninger om tollspørsmål, om landbrukspolitikk, om fiskeriproblemer osv., er alt sammen politiske avgjørelser, det er i virkeligheten saker som har helt sentral betydning i et hvert lands politikk og som spiller en helt sentral rolle for alle som i det hele tatt beskjeftiger seg med den politiske beslutningsprosess. Så dersom det skal ligge noen mening i dette spørsmål om å utvide fellesskapet på det politiske området, kan denne mening bare gis i det øyeblikk man presiserer hvilke nye områder det er aktuelt å trekke inn under fellesskapets kompetanseområde og hvilken grad av overnasjonal beslutningsmyndighet man da ønsker å tilføre fellesskapet på de områdene. Da er det utenrikspolitikk og forsvarspolitikk som i første rekke er aktuelt. Men samtidig er det helt klart at det ikke foreligger noen konsensus i fellesskapet om hvor langt man der ønsker å gå, det være seg hvilke områder som skal trekkes inn og hvilken grad av myndighet som da skal tillegges fellesskapets organer. Jeg tror i den situasjon at det er meget klokt av Regjeringen å holde sine uttalelser på det nøkterne plan og være presis med hensyn til hva man aksepterer, slik man etter mitt skjønn har et godt eksempel på i det svar som ble gitt til Davignon-rapporten.

Erling Petersen: Handelsministerens uttalelser kunne kanskje av noen oppfattes slik at de hadde en adresse til meg. Jeg har en smule europeiske tillitsverv og opptrer meget utad, det siste er som visepresident i EFTA. Jeg vil fortelle at i siste debatt i Europarådet, da man debatterte den europeiske integrasjon, fant jeg det nødvendig å gå til i den forsamling et relativt kraftig angrep på min ellers gode venn gjennom mange år, østerrikeren Czernetz, som var rapportør, fordi han hadde gitt et for pessimistisk bilde av Norges stilling. Og jeg oppnådde da at han i sitt svar ga en full unnskyldning og sa at det bare var hensynet til å få en kortfattet rapport som

hadde gjort at han ikke hadde tatt med de positive sider, som jeg altså i debatten nevnte i tur og orden.

Tor Oftedal: Siden jeg åpenbart ikke kan regne med noen reaksjon fra regjeringsbenken på mitt forrige innlegg, vil jeg gjerne av hensyn til referatet som utgår til statsministeren, presisere mitt syn noe nærmere:

Jeg nekter å tro at den uklarhet som har hersket omkring Regjeringens holdning til det politiske samarbeid i Europa, beror på noen ond vilje hos de pressefolk som har behandlet saken. Heller ikke føler jeg meg overbevist om at uklarheten skyldes manglende orientering om innholdet i de dokumenter som er lagt fram på Norges vegne. For mitt eget vedkommende kan jeg bare si at etter å ha fått utlevert både Regjeringens kommentarer og selve de to oversettelsesversjonene av Davignon-rapporten, har jeg bare fått befestet den oppfatning jeg dannet meg ut fra det som har vært åpent tilgjengelig gjennom presse og kringkasting. Det er uttalelser som er fremkommet her hjemme, og dels uttalelser som er nektet avgitt, som i første rekke har skapt denne uklarheten. Og dette har skjedd gang på gang. Jeg kan ikke innse at det er tilfredsstillende i lengden at man skal trenge en lang og pinefull oppklaringsrunde for å få konstatert hvor vidt den norske regjering samlet står bak de uttalelser som utenfor landets grenser avgis i dens navn.

Formannen: Får jeg lov til å spørre til oppklaring: Betyr dette at hr. Oftedal er enig i det svaret som er sendt på Regjeringens vegne?

Tor Oftedal: Jeg har ikke hatt noe å innvende mot det svar som er sendt på Regjeringens vegne, og jeg er også ute av stand til å skjønne at folk i Regjeringens nærmeste omgivelser kan ha funnet noe så oppskakende i dette at de har sett seg nødt til å starte en slik forvirringsprosess.

Karl J. Brommeland: Det ble nå til slutt rettet en henstilling til Regjeringen om å forsøke å være noenlunde ensrettet i sine uttalelser, og det kan en jo gi sin tilslutning til. Jeg finner det også riktig at en slik appell går til de respektive gruppeførere og stortingsrepresentanter i sin alminnelighet, for det er jo ikke bare Regjeringens uttalelser som har skapt uro og usikkerhet. Det er også uttalelser fra flere gruppeførere.

Man kan ikke skjule det faktum at stortingsmeldingen fra Regjeringen inneholder nyanserte oppfatninger. Jeg siterer fra meldingen:

«Etter en samlet vurdering er Regjeringen kommet til at den beste måte å få klarlagt grunnlaget for en tilfredsstillende tilknytning på er å ta opp forhandlinger om medlemskap.»

Men det er nyanserte synspunkter som jeg synes det er unødvendig pirkete og provoserende av fremtredende politikere å rote opp i. Om det er uro og usikkerhet, får man dele ansvaret synes jeg. Det er ikke nødvendig å plassere det bare på ett sted.

I innstillingen fra utenrikskomiteen står det:

«Flertallet understreker at meldingen innbyr Stortinget til en *foreløpig* drøftelse. *Endelig standpunkt* til spørsmålet om medlemskap i EEC vil først kunne tas når forhandlingsresultatet foreligger.»

Jeg går ut fra at alle er enige om at den endelige avgjørelse skal tas når et eventuelt forhandlingsresultat foreligger. Det er også så vidt jeg forstår, enighet om at før så langt kommer, skal det være en rådgivende folkeavstemning. Man kan jo heller ikke skjule det faktum at det er en viss opinion her i landet mot EEC. Det er en kjent sak, og man kan ikke dekke over det.

Jeg mener man må være realister, og så får hver enkelt gjøre sitt til at det blir ro nå mens forhandlingene pågår. Vi er alle enige om at inntil forhandlingene er avsluttet og et eventuelt resultat foreligger, kan man ikke gjøre noe mer. Blir resultatet tilfredsstillende, og man ellers får tilslutning til å akseptere de prinsipielle synspunkter og Roma-traktaten i det hele, er det en sak som da vil måtte få sin avgjørelse. Men siktepunktet har man vedtatt, og det får man akseptere uten å pirke og komme med unødvendige spørsmål etter min mening.

Otto Lyng: Bare et par korte bemerkninger i forbindelse med siste innlegg. Jeg var ordfører for innstillingen i vår. Det er helt innlysende at man uttrykker seg slik: Etter en samlet vurdering osv. inntar man det og det standpunkt. Men det er vel heller ingen tvil om at det i meldingen klart fremgår, og det sluttet vi oss til i utenrikskomiteen og senere i Stortinget, at man bygger på Roma-traktatens grunn, og at man utelukkende vil forhandle etter Roma-traktatens § 237 som omhandler fullt medlemskap og utelukkende fullt medlemskap.

Jeg vil også gjerne vise til den uttalelse som står i meldingen, som jeg ikke kan sitere ordrett, og som gjelder statsminister Bortens bekreftelse på dette i et møte i London. Jeg tror ikke det skal kunne sies at det rådet uklarhet fra utenrikskomiteens side i innstillingen når det gjaldt det punktet. Og jeg tror heller ikke det med noen rett kan sies at noen i utenrikskomiteen oppfattet meldingen på noen som helst annen måte. I så fall har jeg pledert saken i Stortinget på sviktende grunn, noe jeg ikke tror jeg har gjort.

Trygve Bratteli: Jeg skal ikke nå forlenge denne debatten – vi kommer sikkert etter hvert tilbake til forskjellige sider ved den. Jeg vil bare presisere i relasjon til det hr. Brommeland sa, at Stortinget selvfølgelig ikke hadde noen sluttbehandling av spørsmålet om medlemskap. Men Stortinget hadde heller ikke en *foreløpig* behandling av forhandlingsgrunnlaget. Men det hr. Brommeland refererte til, er det selvklaare forhold at først etter at forhandlingene er ført på det grunnlaget og med det siktepunktet, vil en kunne foreta den endelige behandling i den forstand at en først da kan ta standpunkt til hvor vidt en skal godta eller ikke godta det som blir resultatet av forhandlingene. Men vedtaket om forhandlingsgrunnlaget var endelig i Stortinget.

Karl J. Brommeland: Jeg har bare lyst til å spørre: Hvis det er akseptert at man skal ha en rådgivende folkeavstemning, hva legges det da i det? Skal det ved en

slik folkeavstemning bare være anledning til å uttale seg om de vilkår medlemskap innebærer? Skal det ikke også være anledning til å uttale seg om selve det prinsipielle, om Roma-traktaten?

Trygve Bratteli: Det gjelder ikke bare ved en eventuell folkeavstemning, men det gjelder også for den norske regjering og det norske Storting, at en skal ta standpunkt til hele saken når forhandlingsresultatet foreligger. Men det endrer ikke det forhold at Stortinget etter inngående behandling tok endelig standpunkt til forhandlingsgrunnlaget. Og det jeg har påvist i dag, er ikke at noen har tatt standpunkt til sluttresultatet av disse forhandlinger – for det kan ingen gjøre – men det er at Stortinget har fastlagt et ganske bestemt forhandlingsgrunnlag gjennom de vedtak som er gjort.

Utenriksminister Stray: Jeg vil for ordens skyld helt til slutt, selv om det kanskje skulle være unødvendig, tilføye at jeg har den samme forståelse av de vedtak Stortinget har truffet i denne sak – nå sist og i 1967 – som referert av hr. Bratteli. Jeg vil legge til at forhandlingene naturligvis føres med både alvor og energi med sikte på at det skal være mulig gjennom forhandlingene å legge grunnlaget for at vi kan oppnå fullt medlemskap i Fellesskapet. Det er en selvsagt forutsetning, det er i den hensikt forhandlingene føres, og det er i overensstemmelse med de vedtak Stortinget har truffet.

Formannen: Flere har ikke bedt om ordet.

La meg da til slutt summere opp:

For det første tror jeg det må være riktig i relasjon til den siste ordveksling, å konstatere at det har vært en del uklare punkter i debatten i det siste, og at det for så vidt har vært behov for en oppklaring både internt og av hensyn til vårt forhold utad.

La meg videre slå fast at statsministeren i sitt innlegg i dag stilte seg bak den redegjørelse utenriksministeren la fram, og på Regjeringens vegne presiserte at utenriksministeren her i sine forskjellige erklæringer og det som var lagt fram, talte på vegne av en samlet regjering, og at alle som her har hatt ordet, har tatt utenriksministerens opplegg til etterretning som i tråd med det forhandlingsopplegg Stortinget har gjort vedtak om.

Videre at vi alle er innstilt på en løpende kontakt med Regjeringen, og at det er notert de ønsker som er kommet fram om at man også på regjeringsplan til forhandlerne gir klare instruksjoner som ikke gir grunnlag for prosedyre – eller skal man si misforståelser – etterpå.

Endelig at det har kommet flere anmodninger til utenriksministeren om å prøve å finne en hensiktsmessig form for offentliggjøring av mest mulig av det vi har snakket om her, så tidlig at det kan foreligge som bakgrunnsmateriale for trontaleordskiftet, slik at man har fakta klare så langt det kan la seg gjøre.

Det er det hovedinntrykk jeg har av det som er blitt sagt her i dag.

La meg endelig til slutt når det gjelder selve møtet, presisere at forhandlingene her selvfølgelig er hemmelige. Men da innkallingen ikke gikk ut

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

Møte torsdag den 8. oktober 1970 kl. 10

som hemmelig, går jeg ut fra at man for så vidt kan si at det har vært et møte om markedsforhandlingene. Men det er også alt som kan sies om det møte som her er holdt.

Møtet hevet kl. 12.15.